

Věc C-320/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

24. května 2023

Předkládající soud:

Handelsgericht Wien (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

23. května 2023

Navrhovatelka v odvolacím řízení a žalovaná:

DocLX Travel Events GmbH

Odpůrkyně v odvolacím řízení a žalobkyně:

Bundesarbeiterkammer

[omissis]

Handelsgericht Wien (Obchodní soud ve Vídni, Rakousko) jakožto odvolací soud [omissis] ve věci žalobkyně **Bundesarbeiterkammer** (Spolková komora pracovníků), 1040 Vídeň, [omissis] proti žalované **DocLX Travel Events GmbH**, 1010 Vídeň, [omissis] ohledně částky 407,80 eura v řízení o odvolání žalované proti rozsudku Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Obvodní soud pro obchodní věci ve Vídni, Rakousko) ze dne 4. ledna 2023, [omissis] vydal

u s n e s e n í

tohoto znění:

I. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) předkládají následující otázky týkající se článku 12 („Ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty a právo na odstoupení před zahájením poskytování souborných služeb“) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice

Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS (dále jen „**směrnice**“):

1. Musí být přezkum přiměřenosti, a tedy i výše storno poplatku proveden ke dni předložení nabídky pořadatele zájezdu, uzavření smlouvy o souborných službách pro cesty, oznámení cestujícího o ukončení smlouvy, plánovaného zakončení zájezdu, nebo k jinému dni?

2. Musí být přezkum přiměřenosti, a tedy i výše storno poplatku, pokud jde o výši, proveden na základě správné podnikatelské ekonomické kalkulace, nebo podle jiných kritérií, například paušálního odhadu odvíjejícího se od procentního podílu z ceny zájezdu?

3. Musí být toto ustanovení [článek 12 směrnice (EU) 2015/2302] vykládáno v tom smyslu, že v případě nepřiměřeně vysokého storno poplatku sjednaného ve smlouvě o souborných službách pro cesty si pořadatel zachovává svůj nárok na zaplacení přiměřeného (ve smyslu odpovědí na první a druhou otázku) storno poplatku, nebo je třeba tento storno poplatek vypočítat na základě skutečné újmy, která pořadateli v daném případě vznikla, nebo pořadatel tento nárok zcela ztrácí?

4. Lze při posuzování přiměřenosti storno poplatku, zejména pokud byl sjednán v paušální výši, použít vnitrostátní právo, jestliže toto právo v případě, že lze očekávat nepřiměřenou procesní zátěž, umožňuje stanovit výši určité částky na základě volného uvážení soudu?

II. [omissis] [přerušeno řízení]

O d ů v o d n ě n í:

I. Skutkový stav:

Spotřebitelka si v listopadu 2020 u žalované na dobu od 25. června do 1. července 2020 zarezervovala pobytový zájezd „X-Jam Maturareise“ (třídní zájezd na oslavu maturity X-Jam) v Chorvatsku na poloostrově Laterna. Bod 7 sjednaných rezervačních podmínek stanoví:

„Právo cestujícího ukončit smlouvu před zahájením poskytování souborných služeb

Cestující má na základě § 10 odst. 1 [Bundesgesetz über Pauschalreisen und verbundene Reiseleistungen (spolkový zákon o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách), dále jen „PRG“] kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb právo ukončit smlouvu proti zaplacení paušálního odškodnění.

Vedle manipulačního poplatku (bod 3) se sjednávají následující přiměřená paušální odškodnění, která se odvíjejí od časového odstupu mezi ukončením smlouvy a sjednaným zahájením poskytování souborných služeb:

Do 30. dne před zahájením poskytování souborných služeb 40 %

[...]

sjednané ceny souborných služeb.“

Spotřebitelka v září 2021 oznámila, že odstupuje od smlouvy o zájezdu, a žalovaná jí ve storno faktuře ze dne 13. září 2021 naúčtovala částku ve výši 464,80 eura, která sestávala ze storno poplatků ve výši 378,80 eura a manipulačního poplatku ve výši 29 eur.

Spotřebitelka tuto částku s výhradou zaplatila a postoupila své pohledávky na vrácení uhrazené částky žalobkyni.

II. K návrhovým žádáním účastníků řízení:

Žalobkyně se domáhá vrácení storno poplatků a manipulačního poplatku, tedy částky ve výši 407,80 eura spolu s úroky. Sjednané storno poplatky a manipulační poplatek jsou podle ní s ohledem na § 10 PRG, resp. § 879 odst. 3 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (všeobecný občanský zákoník, dále jen „ABGB“), jakož i § 6c Konsumentenschutzgesetz (zákon o ochraně spotřebitele, zkráceně „KSchG“) neplatné a hrubě znevýhodňující, a to zejména proto, že zájezd „X-Jam Maturareise“ byl na rok 2022 plně obsazen. Žalované nevznikla vůbec žádná škoda. Manipulační poplatek je nepřiměřeně vysoký a hrubě znevýhodňující.

Žalovaná podrobně vyjádřila svůj nesouhlas s žalobou.

III. Dosavadní průběh řízení:

Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Obvodní soud pro obchodní věci ve Vídni) rozsudkem ze dne 4. ledna 2023 žalobě v plném rozsahu vyhověl. Po právní stránce konstatoval, že uvedená dohoda o zrušení zájezdu je nepřipustná. Nerozlišuje se, zda je zájezd rušen rok, nebo jen o něco více než měsíc před jeho uskutečněním. Rovněž není zohledněna okolnost, že žalovaná ve skutečnosti své zájezdy dále prodávala prostřednictvím svého poradníku, přičemž pravděpodobnost, že se jí to podaří, je v případě storna zájezdu v roce předcházejícím zahájení zájezdu vyšší než po přelomu roku. Ve skutečnosti žalovaná na základě tohoto ujednání účtuje storno poplatek i v případě, že jí díky dalšímu prodeji vůbec nevznikla škoda. Na základě uzavřené dohody není zajištěno, aby odškodnění odpovídalo ceně souborných služeb pro zájezd snížené o uspořené náklady nebo příjmy z alternativního využití daných cestovních služeb. Proto je třeba toto ujednání považovat za hrubě znevýhodňující ve smyslu

§ 879 odst. 3 ABGB a je rovněž v rozporu s § 10 PRG. Dále soud prvního stupně argumentuje tím, že zmírnění zneužívajících ujednání, která nebyla [individuálně] sjednána, za účelem zachování jejich platnosti, již v rámci individuálního řízení o spotřebitelské transakci nepřichází v úvahu, a proto už nevystává otázka moderace sjednaného storno poplatku ze strany soudu.

Jelikož žalované pořadatelce zájezdu vůbec nevznikla škoda, nemůže svůj nárok založit ani na § 10 odst. 1 čtvrté větě PRG.

Žalovaná proti tomuto rozsudku podala odvolání k Handelsgericht Wien (Obchodní soud ve Vídni).

IV. Projednávané odvolání:

[omissis] [procesní záležitosti]

Navrhovatelka v odvolacím řízení jako přípustné důvody opravného prostředku uvádí vady řízení, nesprávná skutková zjištění učiněná v důsledku nesprávného hodnocení důkazů a nesprávné právní posouzení. Mimo jiné tvrdí, že pokud jde o přezkum přiměřenosti storno poplatku, je rozhodná doba uzavření smlouvy.

Žalobkyně ve svém vyjádření k odvolání hájí právní názor soudu prvního stupně a rovněž – což je přípustné – uvádí, že soud prvního stupně v důsledku nesprávného hodnocení důkazů nesprávně zjistil skutkový stav.

V. K předběžným otázkám:

Obecně:

Spotřebitelka v předmětné věci smlouvu o souborných službách pro cesty neukončila z některého z důvodů uvedených v čl. 12 odst. 2 směrnice.

Článek 12 odst. 1 směrnice zní:

„Ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty a právo na odstoupení před zahájením poskytování souborných služeb

Členské státy zajistí, aby cestující mohl smlouvu o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování souborných služeb kdykoli ukončit. Ukončí-li cestující smlouvu o souborných službách pro cesty podle tohoto odstavce, může po něm být požadováno zaplacení přiměřeného a zdůvodnitelného storno poplatku pořadateli. Smlouva o souborných službách pro cesty může stanovit přiměřené standardní storno poplatky odvíjející se od doby mezi ukončením smlouvy před zahájením poskytování souborných služeb a očekávaných úspor nákladů a příjmů z alternativního využití cestovních služeb. Nejsou-li stanoveny standardní storno poplatky, odpovídá výše storno poplatku ceně za souborné služby snížené o úspory

nákladů a příjmy z alternativního využití cestovních služeb. Pořadatel na žádost cestujícího výši storno poplatků odůvodní.“

V rámci provedení této směrnice byl v Rakousku přijat spolkový zákon o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (PRG), jehož § 10 odst. 1 stanoví:

„Ukončení smlouvy o souborných cestovních službách před zahájením poskytování souborných služeb

Cestující může smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb, a to bez uvedení důvodů. Ukončí-li cestující podle tohoto odstavce smlouvu o souborných cestovních službách, může pořadatel požadovat zaplacení přiměřeného a zdůvodnitelného odškodnění. Ve smlouvě o souborných službách pro cesty lze stanovit přiměřené paušální částky odškodnění odvíjející se od časového odstupu mezi ukončením smlouvy a plánovaným zahájením poskytování souborných služeb, jakož i od očekávaných úspor nákladů a příjmů z alternativního využití cestovních služeb. Pokud nebyly ve smlouvě stanoveny paušální částky odškodnění, musí odškodnění odpovídat ceně za souborné služby snížené o úspory nákladů a příjmy z alternativního využití cestovních služeb. Na žádost cestujícího je pořadatel povinen výši odškodnění odůvodnit.“

Na předmětné řízení se použije Gesetz über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten [zákon o soudním řízení v občanskoprávních věcech, zkráceně Zivilprozessordnung (občanský soudní řád), dále jen „ZPO“]. Jeho § 273 odst. 1 stanoví:

„Je-li nesporné, že jednomu z účastníků řízení náleží náhrada škody nebo úroků nebo že má jinou pohledávku, avšak spornou částku škody, jež má být nahrazena, nebo úroků či pohledávky nelze prokázat vůbec, či pouze s nepřiměřenými obtížemi, může soud na návrh nebo z úřední povinnosti tuto částku stanovit sám na základě svého volného uvážení, aniž je povinen přihlídnout k důkazu navrhovanému účastníkem řízení. Stanovení uvedené částky může rovněž předcházet přisežný výsledek některého z účastníků řízení ohledně okolností, které jsou pro určení dané částky rozhodné.“

Podle bodu 31 odůvodnění směrnice by cestující měli mít možnost smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb proti zaplacení přiměřeného a zdůvodnitelného storno poplatku, se zohledněním očekávané úspory nákladů a příjmů z alternativního využití cestovních služeb.

S ohledem na SFEU, zejména [její] článek 114 došlo k zavedení jednotné, plně harmonizované vyčerpávající úpravy v oblasti práva poskytování souborných cestovních služeb (články 1 a 4 směrnice).

Odpovědi na otázky položené odvolacím soudem mají zásadní význam pro vyřešení projednávané věci. Zdejšímu odvolacímu soudu není známa žádná judikatura Soudního dvora Evropské unie, jemuž byla věc předložena, týkající se výkladu čl. 12 odst. 1 směrnice ve výše uvedeném smyslu. Věc C-287/21 [žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená Landesgericht Salzburg (Zemský soud v Salcburku, Rakousko)] byla vyškrtuta [z rejstříku Soudního dvora].

K první otázce:

V předmětné věci leží mezi předložením nabídky na uzavření smlouvy o souborných službách pro cesty (léto 2020), rezervací (listopad 2020), oznámením o ukončení smlouvy (září 2021) a dobou konání zájezdu (léto 2022) dlouhá doba. Které z těchto dat je rozhodné, není ze směrnice zřejmé.

Ke druhé otázce:

Obecně se v cestovním právu v praxi výše storno poplatku („storno nákladů“) určuje paušálně procentní sazbou z ceny zájezdu, odstupňovanou podle doby, kdy cestující oznámil ukončení smlouvy. V obchodním styku se nevychází z přesné ekonomicky podložené kalkulace.

K této otázce dosud neexistuje judikatura nejvyšších vnitrostátních soudů. Německý [Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr)] při stanovení výše storno poplatku zřejmě vychází z ekonomické kalkulace, založené na posledních třech účetních obdobích [*omissis*]. Neuznává nárok cestujícího na poskytnutí informací a má za to, že břemeno tvrzení a důkazní břemeno je povinen nést pořadatel [*omissis*].

Ke třetí otázce:

Soudní dvůr v rozsudku ze dne 8. prosince 2022 ve věci C-625/21 rozhodl, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány v tom smyslu, že pokud bylo ujednání o náhradě škody v kupní smlouvě prohlášeno za zneužívající, a tudíž neplatné, přičemž uvedená smlouva nicméně může nadále existovat bez tohoto ujednání, brání tomu, aby se prodávající, který stanovil uvedené ujednání, mohl domáhat v rámci žaloby na neplatnost, spočívající výlučně na ustanovení vnitrostátního závazkového práva dispozitivní povahy, náhrady škody, jak je stanoveno tímto ustanovením, které by se použilo v případě neexistence uvedeného ujednání.

Na otázku, zda je tento rozsudek relevantní i pro výklad čl. 12 odst. 1 směrnice, zejména pokud jde o platnost jeho poslední věty ve vztahu k předchozím větám, není předkládající odvolací soud sám s to poskytnout odpověď nevzbuzující pochybnosti, a to zejména proto, že mezi předložením nabídky na uzavření smlouvy o souborných službách pro cesty (léto 2020), rezervací (listopad 2020) a oznámením o ukončení smlouvy (září 2021) uplynula dlouhá doba.

Ke čtvrté otázce:

Právní předpisy je třeba vykládat efektivně a cílem směrnice je přispět k dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele (bod 51 odůvodnění). Podle předkládajícího odvolacího soudu to zahrnuje i účinné vymáhání práva, jehož průměrné náklady musí být v rozumném poměru k hodnotě sporu. V tomto smyslu vyznívá i odůvodnění (zejména bod 7) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.

V soudních řízeních o nárocích na náhradu škody nebo jiných pohledávkách mohou žalobci vzniknout velké obtíže s prokázáním výše pohledávky. Podle citovaného vnitrostátního procesního ustanovení § 273 ZPO je žalobce v tomto ohledu zvýhodněn, pokud v souladu s přísnými pravidly dokazování prokázal existenci pohledávky. Procesní úsilí vynaložené na stanovení výše se má držet v rozumných mezích a vymožení pohledávky žalobce, která je sama o sobě oprávněná, by nemělo být nepřiměřeně oddalováno. Proto toto ustanovení v případě, že výši pohledávky nelze prokázat vůbec, či pouze s nepřiměřenými obtížemi, soudu umožňuje stanovit spornou částku z úřední povinnosti nebo na návrh na základě volného uvážení. V tomto případě je tedy zproštěn povinnosti provést dokazování ohledně skutečností, které jsou rozhodné pro výši nároku, a proto rovněž může zamítnout příslušné důkazní návrhy účastníků řízení. Toto ustanovení žalobce nezprošťuje břemene tvrzení ani povinnosti uvést ve své žalobě konkrétní vyčíslení pohledávky [omissis].

Předkládající odvolací soud by toto vnitrostátní procesní ustanovení rád použil i proto, že cestující i pořadatel mají zájem na efektivním, levném a rychlém vyřešení sporu. Směrnice by však mohla být chápána i jinak.

6. K povinnosti předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a přerušit za tímto účelem řízení:

[omissis] [přerušeni řízení]

Handelsgericht Wien (Obchodní soud ve Vídni)

[omissis] Vídeň, [omissis]

dne 23. května 2023

[omissis]